

ด่วนที่สุด

ที่ ผผ ๑๓/๓๖๕

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
รับที่ 00133
วันที่ 4 ม.ค. 4 เวลา 15-11 น.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กรณีการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็ก

กษ
กษ
๔ มค ๖๔
ลค

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕
หน้าที่ของรัฐ เรื่อง การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็ก

ด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษิตตามวาระหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา ๑๒ ปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมี คุณภาพ ซึ่งหมายรวมถึงการจัดให้มีสิ่งจำเป็นใดใดเพื่อให้การศึกษาลุล่วงไปได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีอาหาร กลางวันระหว่างการศึกษา รวมทั้งปฏิบัติตามกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับอาหารกลางวันตามพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี รองรับเงินอุดหนุนทั่วไปด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับโครงการ อาหารกลางวัน รวมทั้งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งปัจจุบันการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของประเทศไทยยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้รัฐพยายามระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียนระดับประถมและระดับ ก่อนประถมอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่ายังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันไม่สามารถ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เช่น การเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีประเภทเงินอุดหนุนสำหรับ สนับสนุนโครงการอาหารกลางวันให้แก่สถานศึกษาหลายแห่งทั่วประเทศล่าช้า การละเลยไม่จัดให้มีนักโภชนาการชุมชน ครัวในทุกท้องถิ่นทั่วประเทศไทย ค่าเฉลี่ยอาหารกลางวันในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลดลงต่ำกว่า ๒๐ บาท เนื่องจากงบประมาณโครงการอาหารกลางวันไม่ครอบคลุมถึงเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา การนำวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร

/พัสดุภาครัฐ...

พัสตูปาครรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาใช้บังคับ แก่กรณีการใช้จ่ายเงินงบประมาณอุดหนุนอาหารกลางวันเด็กนักเรียนที่เกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท กอปรกับหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันกรณีเงินเหลือจ่าย ที่กระทรวงการคลังและสถานศึกษาหลายแห่งยึดถือไม่สอดคล้องกับที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดถือ ส่งผลต่อภาวะทางโภชนาการของเด็กนักเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓๐ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๒๒ (๓) และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ พิจารณาความถูกต้องครบถ้วนของการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

บัดนี้ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย พร้อมทั้งปรึกษาหารือและเห็นชอบร่วมกันแล้วมีความเห็นโดยสรุปว่า เพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็กสอดคล้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้จัดหรือระงับความเดือดร้อนของประชาชน ตามมาตรา ๒๒ (๒) ประกอบมาตรา ๓๒ และเสนอรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ พร้อมขอเสนอแนะ เรื่อง การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันเด็ก ตามมาตรา ๒๒ (๓) ประกอบมาตรา ๓๕ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีประเภทเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันให้แก่สถานศึกษาหลายแห่งทั่วประเทศล่าช้า

๑.๑ เสนอให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการอาหารกลางวันและแสดงผลแบบทันที (real time) เช่น เวลาการโอนงบประมาณโครงการอาหารกลางวัน (วันที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) ประชุมรับทราบการจัดสรรงบประมาณและออกประกาศการจัดสรรงบประมาณ วันที่ ก.ก.ถ. ส่งเรื่องขอจัดสรรงบประมาณอาหารกลางวันไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น วันที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับอนุมัติงบประมาณจากสำนักงานงบประมาณและกรมบัญชีกลาง วันที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับเงินงบประมาณ วันที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับเงินจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และวันที่โรงเรียนได้รับเงินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เป็นต้น เพื่อเป็นเครื่องมือประกอบการจัดสรรงบประมาณให้ทันก่อนเวลาเปิดภาคเรียน อำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดความโปร่งใสและเป็นหนึ่งเดียว และให้กระทรวงการคลัง กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) ให้การสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยขอให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๖๐ วัน

/๑.๒ เสนอให้...

๑.๒ เสนอให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นออกระเบียบกำหนดระยะเวลาการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนสำหรับโครงการอาหารกลางวันให้แก่โรงเรียนภายใน ๗ วันทำการ ภายหลังจากที่ได้รับเอกสารครบถ้วนถูกต้องแล้ว

๒. กรณีการขาดนักโภชนาการชุมชนครบในทุกท้องถิ่นทั่วประเทศไทย

๒.๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนกรอบอัตรากำลังของท้องถิ่นโดยในเบื้องต้นจัดให้มีนักโภชนาการอย่างน้อยอำเภอละ ๒ คน ในช่วง ๒ ปีแรกในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - 19) และระยะต่อไปเพิ่มเป็นอย่างน้อยตำบลละ ๑ คน ขั้นตอนต่อไปจึงเทียบปริมาณนักโภชนาการตามจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนที่กำกับดูแล ทั้งในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและโรงเรียนพระปริยัติธรรม ทั้งนี้ ให้รายงานผลทุก ๖ เดือนจนกว่าจะมีนักโภชนาการครบทุกท้องถิ่น

๒.๒ กรณีที่ไม่สามารถจัดจ้างไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดทำคู่มือและพัฒนาหลักสูตรเพิ่มคุณวุฒิและงบค่าตอบแทนพิเศษแก่นักโภชนาการที่รับผิดชอบอาหารกลางวันและพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงนักวิชาการสาธารณสุข หรือพยาบาลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) สำหรับพื้นที่ที่ยังไม่มีนักโภชนาการท้องถิ่น และจัดให้มีการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมทั้งอบรม ฝึกทักษะ คู่มือการทำงาน ที่สามารถเข้าถึงครอบครัวของนักเรียน

๒.๓ ให้กระทรวงสาธารณสุขกำหนดให้นักโภชนาการศูนย์อนามัย และนักโภชนาการโรงพยาบาลในพื้นที่ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโดยมีการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน มีข้อกำหนดที่คำนึงถึงอาหารท้องถิ่นตามวัฒนธรรม

๒.๔ ให้กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการจัดทำแผนกำลังคนร่วมกัน (ความต้องการกำลังคน การจัดสรรอัตรากำลัง งบประมาณด้านบุคลากร) ในการผลิตบัณฑิต แผนการพัฒนาบุคลากร และหลักสูตรการจัดการอาหารและโภชนาการชุมชนแบบครบวงจรเพื่อสุขภาวะของเด็ก โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในการเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยในพื้นที่ที่มีการผลิตบัณฑิตในสาขากรรมศาสตร์ อาหารและโภชนาการ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอื่นๆ ในภูมิภาค วิทยาลัยการพยาบาลบรมราชชนนี วิทยาลัยการสาธารณสุข เป็นต้น ให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๐ ปี (แผน ๑๐ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๓) เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนผู้จบหลักสูตรนักโภชนาการในระยะยาว

๓. กรณีค่าเฉลี่ยอาหารกลางวันในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลดลงต่ำกว่า ๒๐ บาท เนื่องจากงบประมาณโครงการอาหารกลางวันไม่ครอบคลุมถึงเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา)

๓.๑ เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการประสานขอความร่วมมือจากคณะกรรมการการกระจาย

/อำนาจให้...

อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นำรายได้ของ อปท. มาสมทบค่าอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในโอกาสแรกก่อน และให้ทบทุนและตรวจสอบจำนวนเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอีกครั้ง หากจำเป็นให้พิจารณาเสนอของบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือในปีนั้น ๆ ตามขั้นตอนต่อไป

๓.๒ เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้โรงเรียนเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เฉพาะในส่วนที่เป็นดอกผลมาดำเนินงานของกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาจากสำนักงานกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันกระทรวงศึกษาธิการ ตามมาตรา ๔ ประกอบมาตรา ๑๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยส่งเสริมให้นักเรียนทำการเกษตรในโรงเรียน เช่น ปลูกข้าว ปลูกผักผลไม้ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา แปรรูปฯฯ แล้วนำผลผลิตทางเกษตรมาสมทบกับค่าอาหารกลางวัน

๔. กรณีการนำวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาใช้บังคับแก่กรณีการใช้จ่ายเงินงบประมาณอุดหนุนอาหารกลางวันเด็กนักเรียนที่เกินกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท

เสนอให้กระทรวงการคลังเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ให้กำหนดข้อเสนอให้การจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาและเด็กในระดับก่อนประถมศึกษาได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับที่จะต้องถือปฏิบัติให้ต้องใช้วิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ตามข้อ ๓๑ แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และเมื่อจัดทำข้อเสนอดังกล่าวแล้วให้รายงานสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทราบด้วย และดำเนินการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาต่อไป ตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๗ วรรค ๓ แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐

๕. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันกรณีเงินเหลือจ่ายที่กระทรวงการคลังและสถานศึกษาหลายแห่งยึดถือ ไม่สอดคล้องกับท้องถื่นปกครองส่วนท้องถิ่นยึดถือ

เสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบถึงปัญหากรณีหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติสำหรับเงินเหลือจ่ายโครงการอาหารกลางวันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และพิจารณหาแนวทางการแก้ไขโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเด็กนักเรียนเป็นสำคัญ โดยอาจนำระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดทาลผลประโยชน์ของกองทุนตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน

/ในโรงเรียน...

ในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๖ มาเป็นแนวทาง ที่กำหนดให้ผู้รับผิดชอบอาหารกลางวันสามารถยืมเงินสดใช้จ่าย
ก่อนล่วงหน้าได้หนึ่งสัปดาห์ อันเป็นการกำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก
(วิวัฒน์ รัตนันทน)
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๙๓๒๘
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๗๔
www.ombudsman.go.th